

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. X. Probabile est Sacerdotem non jejunum posse celebrare ad
dandum Viaticum alteri moribundo, maximò quando per alia Sacramenta
non posset infirmo subveniri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

periculo licere affirmant, & de qua testatur Concilium, non posse colligi, & haberi fundamentum ad affirmandum, quod liceat singulis diebus. Quo ergo fundamento tu affirmas? Nobis, inquis, satis est; quod, teste Concilio, à lege Communionis sub jejuniò excipiantur illi periclitantes; ita ut ea lex non comprehendat illos, id enim significat exceptio illa, *Nisi in casu infirmis.*

Aperta petitio principii; ex qua videtur sequi, non solos periclitantes, sed quoscumque alios infirmos posse communicare non jejunos, etiam quando commodè possent jejune.

Minimè reponis; Concilium enim loquitur de exceptione in casu ab Ecclesia recepto, dum ait, *Nisi in casu infirmitatis aut alterius necessitatis à iure, vel Ecclesia concessa, vel admisso.* Non est autem casus concessus, vel admittus ab Ecclesia quævis infirmitas; sed periculosa, idque quando infirmus non potest commodè accipere jejunos.

Subtilis evasio! Sed interrogo: Ecclesia justè potuit ab hac lege excipere unam Communionem, & non plures? Quis dubitat potuisse? Exceptis autem plures colligitur ex usu, in quo, teste eodem Dicastillone n. 332. hæc facultas vim obtinuit.

Quæro iterum: Ecclesia justè potuit ab hac lege excipere Communionem hebdomadalem, & non quotidianam? Quis potest negare? Exceptit autem quotidianam, unde constat? Ex consuetudine? Nequaquam. Unde ergo? Ex verbis Concilii? Perfectò si verba Concilii probant infirmum quotidie posse communicare non jejunos, multò magis probant posse pluries communicare in eadem infirmitate. Et tamen hoc ultimum non probant, nisi accedente usu Ecclesiæ, secundum Dicastillone supra: ergo nec primum.

Igitur in hac varietate opinionum unica regula firma & secunda videtur nobis esse consuetudo fidelium, quæ obtinuit, ut post aliquos dies, v. g. septem, vel octo detur iterum Eucharistia non jejunis, si commodè non possint accipere jejuni.

Superest alia difficultas; an Sacerdos non jejunos possit celebrare ad dandum Viaticum moribundo, alioquin absque Eucharistia morituro? Pro resolutione erit

CONCLUSIO X.

Probabile est Sacerdotem non jejunos posse celebrare ad dandum Viaticum alteri moribundo, maximè quando per alia

Sacramenta non posset infirmo subveniri.

Pro hac Conclusionem citatur communiter Joannes Major in 4. dist. 9. q. 3. ad 5. Verum, ut alibi adhuc notavi, in libro, quo ego utor, illa distinctio tantum habet duas quæstiones, ubi tertia manserit, nescio. In prima autem quæstione ita lego: Contra primam partem 3. Concl. arguitur: Infirmus, de cujus vita dubitatur, post prandium potest suscipere Sacramentum Eucharistiæ: ergo Conclusio falsa. Antecedens patet; quia talis est consuetudo Ecclesiæ. Respondetur: Conclusio intelligitur ultra necessitatem.

Sed dicis, ponamus quòd Presbyter non habeat hostiam consecratam, & est post prandium; ergo licet Presbytero consecrare post meridiem, alioquin non potest ei porrigere. Respondetur: in illo casu circumstantiæ sunt considerandæ; si homo fuerit in magno mortis periculo, & affectat nimis habere Viaticum, puta, Corpus Christi, videtur adhuc quòd Presbyter non debet consecrare, tunc sufficit illud Beati Augustini: *Crede & manducasti.*

Ex quo sequitur; Presbyter debet vigilare nimis, ut habeat hostias consecratas paratas pro suis infirmis; non nego quin stat dare casum, ubi quis post comestionem consecrat, ut si quis consecret super pane non triticeo, quem credit triticeum, in perceptione percipit non esse triticeum, jam non est jejunos, quia panem comedit; sed quia Sacramenta integra sumi debeant, debet iterum consecrare super pane triticeo. Hactenus Major.

Ut cumque ergo sit de mente Majoris, nostram Conclusionem in terminis docet Filliucius tomo 1. tract. 4. n. 242. & Layman lib. 5. Theologiæ Moralis tract. 4. cap. 6. nu. 21. Adde Zanardum, Zambranum, Philiarum, Fernandem de Heredia, & Petrum Matth. quos citat Lugo disp. 15. n. 67. Quare, inquit ille, negari non potest hanc esse sententiam probabilem propter auctoritatem eorum Doctorum.

Suaris disp. 68. sect. 5. *Secundum dubium*, rejecta amplissima facultate, quam Major concedit Sacerdotibus, scilicet propter similem necessitatem consecrandi sine vestibus sacris, sine pane azymo & sine integritate Sacrificii, subjungit: Supponamus tantum deesse hanc circumstantiam jejunii, & tunc sanè videtur probabile posse Sacerdotè conficere, ut proximo subveniat; nam ut Bernardus dixit in lib. de Præcepto & Dispensatione, quæ propter charitatem introducta sunt, non debent contra charitatem militare, sed charitas obligat ad subveniendum proximo in tam gravi necessitate ergo non est verisimile Ecclesiæ præcepto impediri, ne id fiat.

Valca regula in hac materia est consuetudo fidelium.

Idem docet Dicastillo disp. 9. n. 344. Ubi bene advertit: quamvis radix hujus probabilitatis sit auctoritas extrinseca tot Auctorum, inde nihilominus resultare probabilitatem quasi per principia intrinseca. Nam (inquit) benigna legis interpretatio, qua judicetur Legislator non velle obligare pro tali casu, nititur sæpe judicio prudentium, sic judicantium, maxime cum Princeps non ignoret ejusmodi interpretationem, & illam non rejiciat aut prohibeat. Hac ille.

107. Et verò licet vix dubitem, quin Ecclesia absolutè potuerit, etiam pro tali casu, maxime quando per Sacramentum Pœnitentiæ, vel Extremæ Unctionis potest infirmo subveniri, prohibere celebrationem Sacerdoti non jejunio, sicut prohibet celebrationem sine vestibus sacris: attamen dum seriò omnia pondero, appareret mihi justissima ratio Epykiæ, id est, benignè interpretandi mentem, Ecclesiæ: Quippe necessitas, aut saltem magna utilitas mortari videtur præponderare irreverentiæ, quæ aliàs committeretur; præsertim cum necessitas proximi nostra quodammodo sit, & Sacerdos in propria infirmitate (quidquid alii sine apparentia contradixerint) ad se communicandum, possit non jejunus celebrare.

Accedit, quòd, secundum probabilem multorum Doctorum sententiam, Viaticum obliget ex jure divino, & ad illud ministrandum Sacerdos possit celebrare sine prævia confessione. Quidni ergo etiam sine jejunio, quod videtur esse minoris importantiæ? Quòd, autem non possit sine vestibus sacris, ratio disparitatis est major indecentia. Unde vix unquam hoc permittitur, cum tamen in multis casibus sicut ex dictis liquidò constat, liceat communicare post sumptum cibum aut potum. Igitur spectando regulas communes Epykiæ, nimis fundatè hoc modo interpretatur legem Ecclesiæ, saltem in moderno rerum statu.

108. Nec obstat inconveniens, quod inde possit sequi, si videlicet Sacerdos ex popina vocaretur ad celebrandum: hoc enim non est morale, cum non soleant deesse hostiæ in sacrario: & mirum esset in defectu illarum præcisè repetiri Sacerdotem in tali statu. Cæterò quidem idem possit fieri, si quis in popina vulneraretur lethaliter, qui tamen potest non jejunus communicare.

Et verò ponamus casum, quòd Sacerdos aliquis in vigilia Natalis Domini maneat in popina usque ad mediam noctem: num ideo jure arcetur à celebratione statim post noctem? Sanè nullo jure, quod adhuc est in vigore, præscribitur certum aliquod intervallum, necessarium inter comestionem & Communionem, præter alteram diem, quæ proximè subsequi potest ut patet; quamquam devotio & reverentia Sacramento debita exigat, ut sacerdos ille cibis profano non faciliè miscetur.

Ideoque etiam convenit, ut post sacramentam non statim sumatur profana, nisi sit rationabilis causa; v. g. opus obedientiæ peragendum, ad mensam communitatis religiosæ accedendum, aut aliud opus festinum, quòd comestionem accelerari urgeat. Interim nulla est obligatio juris positivi; nam cap. Tribus g. adibus 23. de Consec. dist. 2. ubi ei, qui manè sumpsit Eucharistiam, præcipitur jejunium usque ad sextam, & ei qui sumpsit tertià, vel quartà horà, idem præcipitur usque ad vesperam, si inquam, Canon jam est ulu abrogatus.

109. Consimiliter, licet omnino conveniat post sacramentam Communionem aliquantisper expectare à sputando, equidem non est illicitum statim expuere; quia nullum hæc de re præceptum extat, vel positivum, quod enim illud esset? Aut certè naturale, quoniam sputa, ut notat Fromondus Philosophiæ Christianæ de Anima lib. 2. cap. 3. art. 4. maxima ex parte non ex ventriculo, ubi coquitur cibus; sed ex pulmonibus ascendunt, vel descendunt ex cerebro. Unde si species panis descenderint in ventriculum, non possunt ferè redire ad os, nisi per vomitum, aut resolutæ in exhalationem, quæ levitate suà ascendat sursum, in qua exhalatione jam species panis dissipatæ sunt, & præsentia Christi evanuit. Non sunt autem in ventriculo pulmones, qui per œsophagum cibos excutere in os valeant, sicut phlegmata per alperam arteriam excutiuntur.

De speciebus vini, quas in Missa sumunt Sacerdotes, videtur majus periculum. Si enim statim à Missa salivam expuant, apparet misceri aliquid de speciebus & humore vini, etiam si totum descendisset in ventriculum. Nam vinum calore ventriculi facillimè & illicò resolvitur in vapores vinaceos, qui momento ferè sursum redire possunt.

Attamen verisimile est, in vapore vini non remanere præsentiam Corporis Christi, ut nec vini essentiam. Nam apertè Aristoteles sect. 13. Pulem. interprete Gaza: Si vapor vini exhalaverit, non postmodum in vinum concrevit, sed in aquam. Aut certè si non in aquam elementarem, saltem in aquam vitæ, aut alium liquorem concrevit, qui non videtur naturalis vini omnes proprietates, & essentiam retinere.

Si quid etiam specierum vini in ore Sacerdotis communicantis remaneat, citò etiam evaporatur, aut in salivam transit. Nam vinum rubellum, si modico tempore in ore contineatur, colorem, odorem, vires amittit; ut ex Fernelio, & Vallesio antè diximus, nec unquam, credo, ad vini perfectam naturam redibit. Quia tamen res hæc physica & dubia, Sacerdos post calicis sumptionem aliquantulo tempore in Mysterii reverentiam à sputando absteineat.

Cavendum quoque ne fortè particula specierum panis inter dentes, aut in aliquo oris sinu

Non convenit ut post sacramentam sumatur profana, nisi ex aliqua causa.

109. uti etiam non convenit statim expuere.

Fromondus.

maximè sumptis speciebus vini.

Aristoteles.

Notanda pro Sacerdotibus.

Dicastillo. Fundamentum esse potest benigna interpretatio voluntatis Ecclesiæ.

Accedit præceptum scripturæ de sumendo Viatico.

108. Obicitur aliquod inconveniens.

ad quod respondetur.

sinu adhæreat; facile enim post horam unam, aut alteram incorrupta expueretur. Nam calor naturalis longè debilior est in ore, quàm in ventriculo, & tardius species corrumpere valet. Hæc Fromondus: quibus nil habeo addendum.

110.

Communi-
or senten-
tia negat
Sacerdotem
non jeju-
num cele-
brare posse
ad dandum
Viaticum.

Cæterum ut ad principalem controversiam redeamus, communior sententia negat esse licitum Sacerdoti non jejunio celebrare ad dandum alteri Viaticum. Ratio; quia præceptum non communicandi post cibum vel potum videtur alteri prævalere, & non præcipitur Communicatio, nisi quando commodè potest accipi secundum ritum & ordinem ab Ecclesia præscriptum.

Cessat autem in tali casu præceptum Confessionis potius, quàm jejunii: Primò; quia necessitas conficiendi Sacramentum absque Confessione est moralis, & quæ sæpè accidit; necessitas autem conficiendi post cibum aut potum est rarissima, & quasi speculativa; leges autem morales traduntur juxta ea, quæ moraliter accidunt.

Disputatio
ostenditur
inter præce-
ptum Con-
fessionis &
jejunii.

Secundò; quia Confessio non propter se præcipitur, sed ut medium ad justificationem, quæ est dispositio per se necessaria ad hoc Sacramentum; porro deficiente illo medio, potest aliud applicari, quo eadem dispositio obtineatur, scilicet contritio.

Tertia differentia addi potest: quia licet interior dispositio per se sit major; tamen quoad homines, exterior reverentia solet esse valde necessaria; & ideo ne hoc Sacramentum indignè tractetur, aut tamquam vulgaris cibus conficiatur, & distribuatur, voluit Ecclesia, ut hæc præcepta de exteriori ritu, quoad fieri moraliter possit, inviolabiliter serventur; atque adeò ut propter privatas causas, rarissimas & speculativas potius, quàm morales, non prætermittantur. Hæc Suarius suprâ §. Ad exemplum.

Suarez.

111.
Argumen-
tum Aucto-
ris pro parte
opposita,

Ex quibus sic argumentor pro contraria parte: Leges morales traduntur juxta ea, quæ moraliter accidunt; atque casus Conclusionis moraliter non accidit: ergo lege jejunii non comprehenditur.

Sanè quia casus rarissimus est, estò non comprehenderetur illà lege, adhuc non daretur occasio irreverenter tractandi Sacramentum, sicuti si quotidie ille casus accideret. Siquidem

nimia frequentia parit contemptum; & quæ quotidie videmus fieri contra præceptum, facile dant occasionem malè illud interpretandi. Si ergo exemptio infirmi à lege jejunii, quæ frequentissima est, non dat occasionem malè interpretandi hoc præceptum, & irreverenter tractandi hoc Sacramentum, nescio cur illam daret exemptio Sacerdotis, quæ rarissima est. Sed de his satis.

Solum addo pro coronide alium casum communem, in quo non obligat lex jejunii naturalis ante Communionem, quando videlicet oportet Eucharistiam consumere ad vitandam majorem irreverentiam; v. g. si periculum sit, quòd deveniet in potestatem infidelium, vel hæreticorum, aut quòd comburetur, vel comedetur à bruto; tunc autem non solum à Sacerdote, non jejunio jejunio nature, sed etiam jejunio Ecclesiastico, consumi potest; imò etiam à laico (inquit Vasquez disp. 211. n. 57.) si nullus Sacerdos fuerit. Nam quòd quibus Sacramenti reverentiam introductum est, servari non debet, quando aliquid etiam timetur, quod minus decet.

Sed non video (ait Lugo disp. 15. n. 87.) quòd spectet illa limitatio, si nullus Sacerdos fuerit; in illo enim casu etiam Sacerdos fuerit jejunus, poterit dari Eucharistia consummanda laico jejunio, & rursus si addit Sacerdos non jejunus, poterit dari laico non jejunio; quamvis enim præsentem Sacerdote, non debeat laicus ipse sibi sumere, sed de manu Sacerdotis, potest tamen Sacerdos tunc vel sibi sumere, vel laico dare, prout voluerit. Hæc Cardinalis.

Nec est, cur illum propterea taxet Dicastillo disp. 9. n. 373. ex nullo enim jure constat, summptionem Eucharistiae extra Sacrificium, magis spectare ad Sacerdotem, quàm ad laicum de per se loquendo. Alioquin, si Sacerdos est jejunus & laicus non jejunus, liquet profectò Eucharistiam dandam Sacerdoti. Similiter si Sacerdos est excommunicatus, vel non jejunus, laicus autem jejunus, & liber ab omni censura, quis ambigat dandam esse laico?

Interim cæteris omnibus paribus, præcisè propter Sacerdotium non puto Sacerdotem laico in summptione extra Sacrificium debere præferri: bene in distributione, ut patebit ex his, quæ statim de illa edissero.